

بررسی ابعاد مشاوره برای مادر جانشین قبل از اقدام به اهدای رحم جایگزین

منیر پشمی (M.A.)^۱، سیداحمد احمدی (Ph.D.)^۲، سیدمحمدصادق طباطبایی (Ph.D.)^۳

۱- گروه علوم اجتماعی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران

۲- گروه مشاوره، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران

۳- گروه حقوق، دانشکده علوم اداری و اقتصاد، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران

چکیده

زمینه و هدف: استفاده از رحم جایگزین، که در آن یک زن (مادر جانشین) برای یک زوج، جنینی را حمل می‌کند و به مجرد تولد، نوزاد را به زوج می‌دهد، یکی از درمان‌های کمکی در ناباروری است. این روش در سال‌های اخیر در ایران در بین زوجین نابارور رایج شده است. این زنان در صورتی که بدون آگاهی‌های لازم اقدام به این کار نمایند، ممکن است در طول بارداری و پس از زایمان و یا به هنگام تحویل جنین به زوج درخواست‌کننده، دچار مشکلات رفتاری- روانی شوند که تأثیرات نامطلوبی بر زندگی آنان و زوج صاحب فرزند بگذارد. هدف از این مطالعه، شناسایی خطرات احتمالی و مواردی است که ممکن است برای مادران جانشین مشکل‌ساز شده و یا ایجاد نگرانی کنند تا قبل از اقدام به اهدای رحم جایگزین، این نکات طی جلسات مشاوره برای آنها توضیح داده شود.

روش بررسی: این مقاله براساس مروری بر مطالعات صورت گرفته طی سال‌های ۱۹۸۷ تا ۲۰۰۸ نگاشته شده و در زمینه‌های فرهنگی و حقوقی، به منابع و مطالعات داخل کشور نیز توجه شده است. در این نوشتار ابتدا مطالعات انجام شده روی مادران جانشین، مرور می‌شود و سپس نکات حائز اهمیت در مشاوره با این زنان بیان می‌گردد.

نتایج: براساس نتایج این مطالعه در مراکز درمان ناباروری، پزشک یا مشاور باید در اولین مشاوره، به مسائل اخلاقی و قانونی استفاده از رحم جایگزین، همچنین به خطرات پزشکی و مزایای همه جانبه این عمل، اشاره داشته باشد. ارجاع برای مشاوره بهداشت روانی باید امکان‌پذیر باشد و قبل از اقدام به بارداری صورت گیرد؛ بدین ترتیب به مادر جانشین امکان داده می‌شود دامنه نتایج و اثرات طولانی مدت این عمل را بررسی نماید و نیز خطرات روانشناختی و آسیب‌پذیری خودش و همچنین اثرات احتمالی بارداری بر روابط اجتماعی‌اش را بررسی کند. مادر جانشین بالقوه باید اهمیت داشتن توافقنامه کتبی مشتمل بر شرایط، پیش شرطها و حوادث احتمالی را درک کند. آگاهی مادر جانشین از روند درمان و پیامدهای آن، از نکات مهمی است که باید در مشاوره به آن توجه شود.

نتیجه‌گیری: مطالعات انجام شده نشان می‌دهد که انجام مشاوره دقیق و آگاه ساختن زنان داوطلب رحم جایگزین از مسیری که پیش‌رو دارند، می‌تواند به آنها کمک کند تا این دوران را به صورت یک تجربه مثبت و همراه با حس کمک و نوع دوستی نسبت به زوج درخواست‌کننده پشت سر بگذارند؛ لذا باید در مراکز باروری و ناباروری، یک تیم مشاور متشکل از متخصصان مختلف تشکیل شود که بتوانند تمامی ابعاد مشاوره برای رحم جایگزین اعم از پزشکی، روان‌شناختی، فقهی، حقوقی و اجتماعی را برای زوج درخواست‌کننده و همچنین مادران جانشین به تفکیک ارائه دهند.

کلید واژگان: رحم جایگزین، روش جایگزینی جزئی (نسبی)، روش جایگزینی کامل، زوج نابارور، مادر جانشین، مشاوره پزشکی، مشاوره حقوقی، مشاوره روانی.

مسئول مکاتبه: منیر پشمی، گروه علوم اجتماعی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.

پست الکترونیک: monirpashmi@Gmail.com

دریافت: ۸۷/۷/۱۲ پذیرش: ۸۷/۱۰/۷